

Ганна Ортіна,
доктор наук з державного управління,
кафедра менеджменту та публічного адміністрування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ESG-ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку України характеризується масштабними трансформаційними процесами, зумовленими викликами післявоєнного відновлення, цифровізації суспільства, децентралізації влади та інтеграції до європейського простору. У цих умовах особливої ваги набуває питання формування нової моделі стратегічного управління територіальними громадами, орієнтованої на принципи сталого розвитку, прозорості, соціальної відповідальності та ефективного врядування. Саме ESG-підхід (Environmental, Social, Governance) сьогодні розглядається як один із ключових механізмів модернізації системи публічного управління та забезпечення стійкості громад в умовах глобальних і національних криз.

Традиційні моделі адміністративного управління вже не відповідають сучасним викликам, оскільки потребують переходу від короткострокового реагування до довгострокового стратегічного планування, заснованого на принципах інклюзивності, екологічної безпеки, цифрової трансформації та партнерської взаємодії між владою, громадою і бізнесом. Водночас процес європейської інтеграції України вимагає гармонізації управлінських механізмів із європейськими стандартами governance та імплементації ESG-принципів у систему місцевого самоврядування.

Особливо актуальним це питання є для територіальних громад, які в умовах війни стали ключовими суб'єктами забезпечення життєстійкості населення, управління гуманітарними процесами, відновлення інфраструктури та реалізації локальних стратегій розвитку. У цьому контексті ESG-трансформація виступає не лише інструментом модернізації управлінських практик, а й стратегічною основою післявоєнного відновлення України.

Слід зазначити, що ESG-концепція сьогодні активно інтегрується у систему європейського врядування та розглядається як універсальна модель забезпечення сталого розвитку територій. Екологічний компонент ESG орієнтує громади на впровадження «зелених» технологій, енергоефективності, екологічного моніторингу та раціонального використання ресурсів. Соціальний компонент передбачає забезпечення соціальної згуртованості, підтримку вразливих категорій населення, розвиток людського капіталу та формування безпечного соціального середовища. Управлінський компонент (Governance) акцентує увагу на прозорості

управління, цифровізації адміністративних послуг, розвитку електронної демократії та підзвітності органів місцевого самоврядування.

У країнах Європейського Союзу ESG-принципи активно впроваджуються у систему стратегічного управління територіями через механізми smart governance, participatory governance, цифрових платформ взаємодії та екологічно орієнтованого планування розвитку громад. Значний досвід у цій сфері демонструють Естонія, Німеччина, Польща та Швеція, де цифрові технології стали основою прозорого управління, громадської участі та підвищення ефективності публічних сервісів.

Для України адаптація європейських практик ESG-управління є важливою передумовою ефективного післявоєнного відновлення територій та забезпечення конкурентоспроможності громад у довгостроковій перспективі. Важливим аспектом є інтеграція ESG-підходів у стратегічні документи розвитку громад, систему моніторингу управлінських рішень, цифрові інструменти взаємодії з населенням та механізми міжнародного партнерства.

У сучасних умовах стратегічне управління громадами має базуватися на комплексному поєднанні цифрової трансформації, принципів сталого розвитку та інституційної модернізації. Особливого значення набуває впровадження smart-рішень у сфері управління інфраструктурою, енергетикою, соціальними послугами та комунікацією між владою і громадянами. Це сприяє підвищенню рівня прозорості управлінських процесів, ефективності використання ресурсів та формуванню довіри населення до органів місцевого самоврядування.

Важливим елементом ESG-трансформації є розвиток цифрового публічного управління. Впровадження електронних платформ, цифрових сервісів, електронного документообігу та систем аналітики даних дозволяє громадам оперативно реагувати на кризові виклики, забезпечувати відкритість управлінських процесів та формувати ефективну систему прийняття стратегічних рішень. Крім того, цифровізація сприяє залученню громадян до процесів місцевого управління через інструменти електронної демократії, громадського бюджету та цифрових консультацій.

Доцільно зазначити, що ESG-трансформація територіальних громад має не лише економічний чи управлінський вимір, а й соціально-гуманітарний. У післявоєнний період саме громади стають простором відновлення соціального капіталу, підтримки внутрішньо переміщених осіб, розвитку освітніх і соціальних ініціатив та формування нової моделі взаємодії держави і суспільства. Тому стратегічне управління громадами повинно враховувати потреби населення, принципи інклюзивності та забезпечення соціальної справедливості.

Науковий інтерес становить також формування ESG-орієнтованої моделі стратегічного управління територіальними громадами, яка поєднуватиме екологічні, соціальні та управлінські індикатори оцінювання ефективності розвитку територій. Така модель дозволить підвищити рівень адаптивності громад до кризових викликів, забезпечити ефективне використання ресурсного потенціалу та посилити інтеграцію України до європейського управлінського простору.

Таким чином, ESG-трансформація стратегічного управління територіальними громадами є важливим напрямом модернізації системи публічного управління

України в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення. Її реалізація сприятиме формуванню ефективної, прозорої та стійкої моделі розвитку громад, орієнтованої на європейські стандарти governance, цифровізацію та забезпечення сталого розвитку територій.

Разом із тим, у сучасних умовах особливого значення набуває формування ESG-культури управління на місцевому рівні. Територіальні громади дедалі більше виступають не лише адміністративними одиницями, а й самостійними центрами стратегічного розвитку, здатними формувати власну політику сталого зростання, інвестиційної привабливості та соціальної безпеки. У цьому контексті ESG-трансформація передбачає інтеграцію принципів екологічної відповідальності, соціальної інклюзивності та ефективного врядування у всі рівні прийняття управлінських рішень.

Важливим аспектом є також посилення ролі партнерської взаємодії між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, бізнесом та міжнародними інституціями. Саме міжсекторальне партнерство забезпечує можливість реалізації інноваційних проєктів у сфері енергоефективності, цифрової модернізації інфраструктури, розвитку «зелених» територій та відновлення соціального середовища громад. У країнах ЄС така модель collaborative governance розглядається як основа ефективного стратегічного управління територіями.

Крім того, важливим напрямом ESG-трансформації є впровадження системи стратегічного моніторингу та оцінювання ефективності управлінських рішень. У сучасній європейській практиці дедалі активніше використовуються ESG-індикатори оцінки розвитку територій, які дозволяють аналізувати рівень екологічної безпеки, соціальної стабільності, цифрової зрілості та прозорості місцевого врядування. Для України імплементація таких індикаторів є важливим кроком до підвищення інституційної спроможності громад та гармонізації системи публічного управління із європейськими стандартами.

У контексті післявоєнного відновлення особливої уваги потребує розвиток людського капіталу як ключового ресурсу сталого розвитку громад. Формування безпечного соціального середовища, підтримка внутрішньо переміщених осіб, забезпечення доступності освітніх та адміністративних послуг, розвиток цифрових компетентностей населення виступають важливими елементами ESG-орієнтованої моделі управління. Саме соціальна складова ESG створює підґрунтя для підвищення рівня довіри населення до органів місцевого самоврядування та зміцнення соціальної стійкості територій.

Не менш важливим є екологічний вектор розвитку громад, який передбачає реалізацію стратегій енергоефективності, управління відходами, розвитку альтернативної енергетики та адаптації територій до кліматичних змін. У сучасних умовах екологічна безпека стає одним із ключових критеріїв інвестиційної привабливості громад та їх інтеграції до європейського економічного простору.

Водночас ESG-трансформація стратегічного управління територіальними громадами вимагає удосконалення нормативно-правового забезпечення, розвитку цифрової інфраструктури та підвищення професійної компетентності управлінських кадрів. Це зумовлює необхідність формування нової управлінської

культури, орієнтованої на інноваційність, відкритість та довгострокове стратегічне бачення розвитку територій.

Науково-практичне значення ESG-підходу полягає у можливості формування комплексної моделі управління громадами, яка забезпечує баланс між економічним розвитком, соціальною стабільністю та екологічною відповідальністю. Така модель відповідає сучасним європейським тенденціям розвитку публічного управління та створює передумови для ефективної інтеграції України до європейського управлінського простору.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що ESG-підхід виступає сучасною управлінською парадигмою стратегічного розвитку територіальних громад в умовах післявоєнної трансформації України. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційної адміністративної моделі управління до ESG-орієнтованої системи стратегічного врядування, яка базується на принципах сталого розвитку, цифровізації, соціальної відповідальності та прозорості управлінських процесів. Визначено, що адаптація європейських практик ESG-управління сприятиме підвищенню інституційної спроможності громад, ефективності використання ресурсів та інтеграції України до європейського простору публічного управління. Доведено, що цифрова трансформація виступає важливим інструментом реалізації ESG-принципів у системі місцевого самоврядування та забезпечення стійкого розвитку територій у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Чоненко Л. Е. Управління розвитком підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2022. № 1 (29). С. 101–105.
2. Єрмаков О. Ю., Судомир М. Р. Методика оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. Київ : Наука, 2015. № 231. С. 25–33.
3. Ортіна Г. В. Цифрова трансформація стратегічного управління в Україні: євроінтеграційний вимір. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2025. № 2 (54). С. 87–94.
4. Ортіна Г. В. Стратегічне управління післявоєнним відновленням України в контексті європейської інтеграції. *Економіка та держава*. 2025. № 4. С. 112–118.
5. United Nations. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York : UN, 2015. 41 p.
6. European Commission. *Sustainable development in the European Union: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2023. 368 p.